

I. CIGLAR

PROIZVODNJA VOĆA NA MALIM POLJOPRIVREDNIM GOSPODARSTVIMA U ASTRIJI I ITALIJI

Voćarska proizvodnja spada u poljoprivrednu granu u kojoj se po jedinici površine zemljišta postiže vrlo visoki brutto produkt. Ova proizvodnja iziskuje korištenje daleko više radne snage u odnosu na neke druge proizvodnje i to kvalificirane i visoko kvalificirane. U proizvodnji voća ulaganja su po jedinici površine zemljišta visoka, ali je zato i dohodak ili zarada relativno visoka.

Po svim ovim proizvodno-ekonomskim odnosima voćarstvo i na malim površinama zemljišta tj. na sitnom posjedu može absorbirati radnu snagu članova poljoprivrednog domaćinstva a time im pružiti egzistenciju. Zbog ovih mogućnosti koje voćarska proizvodnja pruža ona se u posljednje vrijeme naročito mnogo proširila upravo na malim posjedima u mnogim krajevima Europe.

Donosimo neke podatke o voćarskoj proizvodnji u našim susjednim pokrajinama Štajerskoj u Austriji i Južnom Tirolu u Italiji, koje su slične nekim našim krajevima po reljefu, klimi a i po strukturi posjeda.

Struktura voćarskih posjeda

Površina voćnjaka odnosno veličina gospodarstva prikazane su u tab. 1 i tab. 2. Kao što se vidi u tabeli 1 i tabeli 2 ogramna većina voćarskih objekata su mali posjedi. U Štajerskoj više od dvije trećine spada u posjede s manje od 2 ha površine. U Južnom Tirolu su nešto veći ali i tu su radi pretežno o malim posjedima.

Tab. 1 *Struktura voćarskih gospodarstava (voćnjaka) u pokrajini Štajerska – Austrija*

Veličina	Broj domaćinstava	Površine u ha
ispod 0,25 ha	808	122,63
0,25 – 0,50	1124	404,73
0,51 – 1,00	1049	773,98
1,01 – 2,00	889	1271,67
2,01 – 3,00	436	1073,97
3,01 – 4,00	248	852,18
4,01 – 5,00	146	650,25
5,01 – 10,00	164	1087,80
10,01 – 15,00	17	203,69
15,01 – 20,00	5	84,68
preko 20,00	6	250,46

Od vrsta voćaka najzastupljenija je jabuka a u daleko manjem broju slijede: kruška, breskva, šljiva, višnja, trešnja, crni ribiz, jagoda, liješnjak i dr. (H. Oswald, 1979).

Tab. 2 *Struktura voćarskih gospodarstava (voćnjaka) u pokrajini Južni Tiroi – Italija*

Veličina	Broj domaćinstava	U %
do 0,40 ha	1728	6,4
0,50 – 0,99	1990	7,4
1,00 – 1,99	2811	10,5
2,00 – 2,99	2295	8,5
3,00 – 4,99	3397	12,6
5,00 – 9,99	4591	17,1
10,00 – 19,99	4218	15,7
20,00 – 29,99	2131	7,9
30,00 – 49,99	1718	6,4
50,00 – 99,99	957	3,6
preko 100,00	766	3,9

Od vrsta najzastupljenija je jabuka, zatim kruška, kajsija, višnja i dr. (Sudtirois Land und forstwirtschaft im uberblie)

Položaj i tipovi voćnjaka

U austrijskoj pokrajini Štajerskoj gotovo svi voćnjaci su na brežuljkasto–brdovitom području tj. na višoj nadmorskoj visini na južnim, zapadnim i istočnim padinama. U Južnom Tirolu voćnjaci su na brežuljcima ali ih ima i u ravninama uz rijeku i na platoima. Prevladavaju niski uzgojni oblici a u novije vrijeme se najviše sade jabuke na podlozi M-9 s velikim brojem sadnica po jedinici površine. Međuredovi su zatravljeni a u redu se površina obrađuje a ponekad kada je neophodno koriste se hebricidi. Svi voćnjaci ili gotovo svi imaju uređaje za kišenje što ujedno služi za borbu protiv mrazeva koji su u ovim pokrajinama u proljeće česti. Zemljište je kompletno uređeno tj. s obzirom na oblik površine kao i pedološko–higromelioracijskom smislu.

Površine pod voćnjacima čine velike arondire komplekse pa se stiče dojam kao da se radi o velikim plantažama; međe između posjeda se ne vide.

Stručna služba

S obzirom na vrlo intenzivnu proizvodnju voća s visokim prirodima (u prosjeku 3 vagona po ha) proizvođači voća ne mogu uspješno proizvoditi voće bez dobre stručne službe. Stručna služba se brine o projektiranju voćnjaka, izboru sorti, podloga, načinu uzgoja, praćenju hranjiva u tlu i vode te o zaštiti voćnjaka.

Organizirana je prognoza i sva druga praćenja bolesti i štetnika, pa se određuju optimalni rokovi suzbijanja. Služba je dislocirana pa tako primjerice u južnom Tirolu svako selo ili skupina sela sa sličnim klimatskim uvjetima ima stručnu službu s opremom za sva praćenja kako bi na osnovu tih praćenja mogla dati precizne informacije o poduzimanju agrotehničkih i zaštitnih mjera u voćnjacima i vinogradima, Radi se o dobro ekipiranoj i opremljenoj službi, snabdjevenoj s dobrim bibliotekama, pretplaćenoj na sve stručne časopise s područja voćarstva i zaštite bilja. Osim informacija iz drugih izvora, stručna služba i sama vodi neka istraživanja i pronalazi vlastita rješenja za mnoge probleme u voćarskoj i vinogradarskoj proizvodnji i zaštiti voćnjaka i vinograda. Stručna služba osim direktne stručne pomoći kod podizanja voćnjaka i proizvodnje voća organizira redovito savjetovanje i tečajeve. Valja spomenuti također da većina proizvođača iako imaju male pos-

jede ima stručnu naobrazbu (dvogodišnju poljoprivrednu školu) ili barem završene kurseve ili tečajeve što je neophodno da bi mogli rukovoditi s ovom kompliciranom proizvodnjom.

Prodaja i plasman voća

U austrijskoj pokrajini Štajerskoj i u talijanskoj pokrajini Južni Tirol svi proizvođači su organizirani u zadrugama. Osnovna uloga zadruge je organiziranje prodaje voća proizvođača, članova zadruga. Uspješni plasman voća je egzistencijalno pitanje proizvođača, pa je ponekad važniji od same proizvodnje. To su ovi proizvođači već davno shvatili pa se organiziranom nastupu poklanja izuzetna pažnja. Za prodaju na inozemnom tržištu brine se u Južnom Tirolu Savez zadruga (VOG – Verbandes Obstgenesenschaft). Plasman na inozemno tržište naročito u Južnom Tirolu je također egzistencijalno pitanje jer se radi o velikim količinama voća koje ne može apsorbirati domaće tržište. U sklopu Saveza postoji zatim organizacija „VOGPACK”, (K. Drahorad 1985), koja se bavi tehnikom pakovanja voća za pojedine namjene (lokalna prodaja, export u zemlje Evrope i vanevropske zemlje itd.). Na koncu preko svojih zadruga proizvođači obavljaju i mnoge druge poslove (nabava repromaterijala, kreditiranje kod podizanja voćnjaka itd.). Zadruge drže hladnjače te sortirnice i ostalo što je neophodno za pripremu i čuvanje voća do prodaje.

Dobro organizirana proizvodnja u ovom slučaju voća, na ovako malim „siromašnim” farmama čini u cjelini veliku i značajnu proizvodnju. U pokrajini Južni Tirol mali posjedi čine ukupno 16.800 ha najintenzivnijih voćnjaka, a u Štajerskoj 6.800 ha. Na ovim površinama se proizvodi voće ne samo za domaće potrebe već velike količine voća za evropsko i vanevropsko tržište. Voćarska proizvodnja zapošljava u tim pokrajinama ljude na selu i članove njihove obitelji i omogućuje im solidnu egzistenciju. Ovi proizvođači ujedno zapošljavaju u stručnim, komercijalnim i drugim službama veliki broj stručnjaka svih profila i struka koji imaju sve uvjete za afirmaciju u svom zvanju.

Poljoprivredni proizvođači u ovim našim susjednim pokrajinama su na svojim malim posjedima često puta na škrtom tlu izvukli sigurno maksimalno moguće prirode i time se svrstali u sam svjetski vrh proizvođača voća.

Po svim mjerilima, prirodom, agrotehnici, modernoj integralnoj zaštiti od bolesti i štetnika, voćnjaci na ovim malim farmama se mogu mjeriti s onim voćnjacima na većim ili velikim farmama. Voćnjaci na malim posjedima zbog lakšeg rješavanja i organizacije rada, kao što su primjerice problemi rezidbe i berbe imaju čak i komparativnih prednosti.

LITERATURA

Drahorad, W. (1985): Jubileum des VOG und Einweichung der VOG-pack Obstbau-Weinbau N.11-1985.

Oswald, H. (1979): Der Obstbau in der Steiermark-Besseres Obst N.8 – 1979.